

Kohn Jenő Kényszermunkán

Ezen a fényképen édesapám látható, amikor kényszermunkán volt Tenkén, ahol betonlapokat csináltak. Ő jobbról a negyedik.

1940-ben minket is evakuáltak. Jött a csendőr, és azt mondta, hogy az állam vezetőjének, Antonescu marsallnak a rendelkezése értelmében húsz-harminc kilós csomagot vihetünk magunkkal. Összegyűjtöttek, és kényszerlakhelyre vittek -- minket szekérrel vittek. Tőlünk is elvették, amink volt. Minket Belényesre vittek, mert mi, béliek Biharhoz tartoztunk. A holokauszt alatt, 1940 és 1944 között Belényesen [Beius], Tenkén [Tinca] és Gyantán [Ginta] volt kényszerlakhelyünk. Mindenkit székhelyekre vittek.

Az 1944--46-os évekig a szüleim a megtakarításaikból éltek. Honnan volt nekünk pénzünk? Édesapám nagyon sokat dolgozott, miután megházasodott, járta a piacokat, az üzleteket, és elég vagyont tudott félretenni ahhoz, hogy semmiben ne szenvedjen hiányt. Aradon is vett egy házat, és a boltja tele volt áruval. Amikor minket evakuáltak, az árut odaadtuk a szomszédoknak, és voltak, akik visszaadták, az áru értéke pedig nagyon sokat nőtt. Miután megkezdődött a háború 1941-ben, semmit nem lehetett kapni, még cipőt sem, semmit a feltétlenül szükséges árukból. Nem lehetett vásznat kapni, már nem hoztak pamutot, és édesapám árut adogatott el titokban, és így éltünk. Akiknek pénzük volt, azok elszegényedtek, csődbe jutottak, mert elkezdődött az elértéktelenedés, mint most: száz lej nem volt már elég semmire, milliós és több tízmilliós bankjegyek jelentek meg.

A holokauszt alatt édesapám munkaszolgálaton is volt Vércsorogon [Vârciorog, 44 km-re Belényestől]. Sikerült neki hazajárni, mert akkor is érvényben volt a csúszópénz törvénye. Ha adtál valamit a vezetőnek, hazaengedett vagy két napra. Vércsorogon árokrendszert ástak a hadsereg számára, hogy megállítsák az oroszokat vagy nem tudom, miért, nem tudom, milyen védelmi stratégiája volt a hadseregnek.